

La ciutat i el territori

Joan Gaya

L'encreuament de camins en què es troba Sant Cugat, l'obren a Barcelona, al Vallès, al nord i al sud. El territori està travessat per xarxes d'autopistes, carreteres, ferrocarrils i línies elèctriques que els parteixen, i per nuclis habitats que, en conjunt, tergiversen la seva interpretació natural que seria a partir dels turons, les rieres, la vegetació, els conreus... L'ocupació d'àmplies zones per un conjunt de nuclis urbans que configuren unes ciutats estretament relacionades entre elles –o potser en són una de sola? -, ha conduït a la situació actual, encara netament expansiva, en què els espais lliures són, cada cop més, un bé escàs. El territori, entès com un sistema global sobre el que graviten tot un seguit de subsistemes –espais habitats, espais lliures, zones industrials, vialitat, serveis, equipament... - mereix una reflexió per tal de saber on ens porten les tendències de creixement actual, per saber si la situació del futur immediat serà o no insostenible, saber si la velocitat de creixement és assumible pels que l'haurem de protagonitzar –persones i sistemes econòmics- i saber si el camí que hem recorregut i encara ens queda per fer, és irreversible o no. En definitiva, la societat que viu en un determinat substrat material –la ciutat i el territori- ha de tenir consciència que tot allò que fa per millorar la competitivitat per un cantó i la qualitat de vida immediata per un altre, no ens condueixi, després d'una etapa de "vaques grasses" a situacions que comprometin, precisament, la competitivitat i la pròpia qualitat de vida.

La història de la humanitat està plena de desastres ocorreguts després que un llarg cicle de riquesa-creixement, que en aparença sembla indefinit mentre dura, arriba a la capacitat màxima que el substrat material pot suportar i comença a caure en barrina, molt més ràpid que no pas va pujar. Actualment, els estudis moderns sobre les ciutats i el territori solen definir clarament quins són els límits del creixement. Però és relativament fàcil establir els límits només des de la perspectiva d'ocupació del territori. Cal preguntar-se, també, com funcionarà l'economia, la prestació de serveis i el manteniment dels equipaments en una ciutat que ja no té ingressos que vinguin del creixement. Segons si s'han realitzat les inversions producte de la riquesa generada amb o sense una perspectiva de sostenibilitat, la ciutat futura, estable, de qualitat, amb una societat que es pot permetre de ser cada dia més avançada, pot arribar a ser un mite. I no quedar altre remei que posar en mans del mercat, aquells serveis comuns –públics- que ja no puguin sostenir la comunitat. I amb això, aquests serveis només poden ser utilitzats pels que tenen més capacitat adquisitiva, creant així barreres socials més profundes que ens tornarien a dur als orígens: al clam per la ciutat sostenible, equilibrada, avançada.

Hem de promoure formes d'ocupació del territori, de manteniment dels necessaris espais lliures al voltant o entremig de les ciutats com una xarxa de natura autònoma i autosuficient que no perdi la continuïtat, dels serveis i de les infraestructures, que compleixin sense dèficits les funcions que se'ls demana, però sense que les interaccions entre allò que en podem dir el "rusc" humà i la natura presentin contradiccions insalvables. Al capdavall, la ciutat és el nostre cau i el territori, la natura, és el nostre hàbitat.

Joan Gaya és el coordinador de la 2a sessió del Congrés.

